

**ПЛАН-КОНСПЕКТ (КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ)
для проведення заняття із тактичної підготовки з особовим складом 2-ї
навчальної групи навчальної пожежно-рятувальної частини**

Тема: «Гасіння лісових пожеж. Гасіння на складах лісоматеріалів»

Навчальна мета: навчання і виховання особового складу, який безпосередньо залучається до ліквідації НС, спрямована на підвищення його професійних знань, формування вмінь і навичок керування силами і засобами при ліквідації НС.

Час проведення: 1 год.

Місце проведення: навчальний клас.

Навчально-матеріальне забезпечення: план-конспект (конспект-лекції).

Нормативно-правові акти і література:

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року №5403-VI;
2. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж»;
3. Наказ МВС від 15.06.2017 № 511 «Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту» зі змінами відповідно до наказу МВС України від 12.06.2023 №480 «Зміни до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту»;

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи	- <u>3</u> хв.:
-перевірка присутніх;	
-оголошення теми і мети заняття.	
2. Контроль знань	- <u>2</u> хв.:
-перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.	
3. Викладення матеріалу теми	- <u>35</u> хв.
Питання, які вивчатимуться:	
1) Гасіння лісових пожеж;	
2) Гасіння на складах лісоматеріалів.	

Питання та їх стислий зміст	Методичні вказівки
<p>1) Гасіння лісових пожеж</p> <p>1. Обстановка, що може скластися під час лісових пожеж:</p> <ul style="list-style-type: none"> -швидке поширення вогню на великих площах; -сильне задимлення та інтенсивне теплове випромінювання; -можливе перебування людей у небезпечній зоні; -загроза поширення вогню на населені пункти, об'єкти з масовим перебуванням людей, підприємства, охоронні зони повітряних ліній електропередач, газо-, нафто-, продуктопроводів. <p>2. КГЛП є керівник лісогосподарського підприємства або особа, яка виконує його обов'язки. КГЛП є старша за посадою особа лісової охорони, яка перебуває на пожежі.</p> <p>У разі якщо пожежно-рятувальний підрозділ першим прибув до місця виникнення лісової пожежі, старша за посадою особа, яка має допуск до самостійного виконання обов'язків КГП, повинна організувати гасіння пожежі та викликати до місця події чергові формування лісопожежної станції, керівника лісогосподарського підприємства та посадову особу лісової охорони.</p> <p>Після прибуття на місце лісової пожежі уповноваженого представника лісогосподарського підприємства або лісової охорони старша за посадою особа пожежно-рятувального підрозділу доповідає про обстановку, прийняті рішення для її гасіння, переходить у підпорядкування КГЛП та здійснює управління підпорядкованими силами і засобами.</p> <p>Пожежно-рятувальні підрозділи під час гасіння лісової пожежі підпорядковуються у своїх діях КГЛП та залишають місце пожежі за його погодженням.</p> <p>У разі загрози життю і здоров'ю особового складу або направлення пожежно-рятувального підрозділу диспетчером (радіотелефоністом) ПЗЧ (ОКЦ) для гасіння інших пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (небезпечних подій) підрозділ залишає місце гасіння лісової пожежі, а старша за посадою особа цього підрозділу інформує про прийняте рішення КГЛП.</p> <p>3. Розвідка лісової пожежі проводиться у супроводі осіб, які знають місцевість, та спеціалістів лісового господарства. У разі охоплення вогнем великої площі лісу розвідка та спостереження за його поширенням і ходом гасіння пожежі проводиться за допомогою вертольотів, літаків і автотранспорту з використанням картографічних матеріалів. Під час розвідки пожежі необхідно визначити:</p> <ul style="list-style-type: none"> -вид і розміри пожежі, рельєф місцевості, швидкість і напрямок розповсюдження вогню, очікуваний розвиток пожежі, вірогідність її поширення на населені пункти, об'єкти заготовки лісу, торф'яні поля, сільгоспугіддя тощо; -місця можливого найбільш інтенсивного розвитку пожежі (хвойний молодняк, ділянки захаращеного лісу, тимчасові склади 	<p>Дати під запис.</p>

лісоматеріалів, торфорозробки тощо);

-природні перешкоди для припинення поширення вогню, можливі рубежі для локалізації пожежі та опорні лінії для запуску зустрічного вогню (дороги, просіки, річки, канали, струмки, галявини тощо);

-дороги і можливість під'їзду пожежно-рятувальної та інженерної техніки по них до краю лісу і периметру пожежі для її локалізації та гасіння;

-наявність і можливість використання природних джерел водопостачання.

4. Сили і засоби для гасіння лісової пожежі залежно від обстановки вводяться з боку:населеного пункту;лісорозробок і торфополів;лісового масиву, що не горить; промислових, агропромислових об'єктів та об'єктів залізниці.

5. Під час лісових пожеж застосовуються такі прийоми гасіння:

-у разі верхових пожеж створюються протипожежні розриви (просіки) на шляху поширення вогню та пускається зустрічний вогонь з безпечної відстані, що визначається з урахуванням швидкості руху фронту пожежі, застосовуються авіаційні сили;

-у разі низових пожеж подаються вогнегасні речовини, кромка пожежі збивається хлопавками та засипається землею, лісовий покрив випалюється біля опорної смуги та створюється мінералізована смуга по периметру пожежі;

-у разі торф'яних (підземних) пожеж у лісових масивах периметр пожежі окопується канавою до мінерального ґрунту або насиченого водою шару торфу, вводяться для гасіння пожежні стволи, осередки горіння підтоплюються водою, за можливості застосовується інженерна техніка для змішування торфу, що горить, із сирію торф'яною масою.

6. Під час лісових пожеж залежно від швидкості поширення вогню застосовуються такі способи гасіння:

-одночасне гасіння всього фронту пожежі чи одночасне гасіння найбільш небезпечних осередків на флангах і в тилу з метою створення розривів і розбивання периметру пожежі на окремі невеликі ділянки для подальшого їх гасіння. Ці способи застосовуються під час гасіння пожеж на великій площі та за наявності достатньої кількості сил і засобів;

-сили і засоби вводяться для гасіння з тилу пожежі та послідовно просуваються флангами до передньої лінії фронту пожежі зі швидкістю, що перевищує швидкість поширення вогню;

-сили та засоби вводяться для гасіння фронту лісової пожежі, у подальшому поступово переходять до гасіння вогню на флангах і в тилу;

-сили і засоби для гасіння вводяться з флангів лісової пожежі для поступового звужування фронту пожежі;

-пуск зустрічного вогню від створеної опорної смуги (доцільно здійснювати в денний час з обов'язковою участю представника лісового господарства).

Дати під
запис.

7. У разі загрози переростання лісової пожежі у велику або для гасіння складної лісової пожежі КГЛП утворює Штаб на пожежі, який координує та забезпечує дії залучених сил і засобів.

Для гасіння складної лісової пожежі утворюються оперативні дільниці, на яких зосереджується необхідна кількість сил і засобів. У разі формування по периметру складної пожежі окремих фронтів необхідно утворити додаткові оперативні дільниці. Начальника кожної оперативної дільниці штаб на пожежі забезпечує поквартальними планами (карти) лісового масиву.

Під час гасіння складної лісової пожежі організовується комплексне застосування наземних та авіаційних сил і засобів.

Заходи щодо гасіння лісової пожежі здійснюються безперервно в цілодобовому режимі з дотриманням заходів безпеки. Для організації оперативних дій ефективно використовуються найбільш сприятливі вечірній та вранішній періоди доби, коли інтенсивність поширення пожежі мінімальна.

Після гасіння пожежі для контролю та догашування повторних загорянь на площі, пройденій вогнем, направляєтся особовий склад з ранцевими вогнегасниками та шанцевим інструментом.

Під час гасіння пожеж у лісових масивах, що зазнали радіоактивного забруднення, КГЛП повинен ужити заходів для захисту особового складу від опромінення та організувати дозиметричний контроль у місцях проведення робіт. Для організації оперативних дій необхідно використовувати поквартальні плани (карти) щільності радіоактивного забруднення лісових масивів.

8. Під час гасіння лісової пожежі в гірській місцевості основні сили і засоби вводяться з верхньої частини схилу з переходом до флангів. Використовуються мобільні групи пожежогасіння, особовий склад яких оснащено переносними засобами гасіння.

Пожежно-рятувальну техніку та особовий склад розташовувати так, щоб вони не потрапили під можливий обвал, зсуви, падіння каміння або дерев.

Для створення мінералізованих смуг застосовувати трактори, екскаватори та іншу спеціальну техніку лісових господарств, за потреби використовувати вибухові речовини.

2) Гасіння пожеж на складах лісоматеріалів

1. Обстановка, що може скластися під час пожеж на складах лісоматеріалів:

- швидке поширення вогню штабелями лісоматеріалів;
- виникнення додаткових осередків горіння на території складу та за його межами внаслідок розлітання іскор;
- руйнування штабелів лісоматеріалів;
- завалення деревиною та відходами виробництва проїздів і підступів до штабелів лісоматеріалів та джерел водопостачання;
- сильне теплове випромінювання, утворення потужних

Дати під запис.

конвективних потоків і вихорів з підвітряного боку від штабелів лісоматеріалів, що горять.

2. Під час гасіння пожежі на складі лісоматеріалів КГП зобов'язаний:

-визначити розміри пожежі, шляхи і напрямки розповсюдження вогню, загрозу його поширення на сусідні штабелі, групи і квартали штабелів лісоскладу, населені пункти та інші об'єкти;

-утворити Штаб на пожежі, до складу якого включити представників адміністрації об'єкта та місцевих органів влади;

-визначити головні рубежі локалізації пожежі та можливість зосередження на них розрахункової кількості стволів (рубежами локалізації можуть бути протипожежні розриви завширшки не менше 25 метрів);

-організувати гасіння лісу-кругляку або пиломатеріалів з верхньої частини штабеля, у разі прибуття додаткових сил і засобів увести стволи з торців штабеля, урахувавши спосіб укладки лісу або пиломатеріалів;

-увести на гасіння лафетні стволи і стволи «А» без насадок та організувати захист сусідніх штабелів лісоматеріалів, населених пунктів та інших об'єктів. Для захисту подати ручні водяні стволи, розриви між штабелями лісоматеріалів і самі штабелі покрити піною, створити протипожежні розриви шляхом розбирання штабелів лісоматеріалів і будівель, виставити пости з членів добровільних протипожежних формувань з первинними засобами пожежогасіння;

-здійяти за можливості для гасіння плавзасоби (судна) у разі розташування складу лісоматеріалів на березі річки (водосховища тощо);

-організувати окрему ОД для гасіння осередків горіння, що виникають від розлітання іскор. Межі ОД визначаються з урахуванням напрямку та сили вітру;

-визначити позиції ствольників у тих місцях, що виключають потрапляння особового складу під завали в разі руйнування штабелів лісоматеріалів;

-застосовувати для захисту особового складу від теплового випромінювання теплозахисні пожежні костюми (екрани) та розпилену воду;

-передбачити захист і можливість швидкої передислокації пожежно-рятувальних автомобілів, установлених на джерела водопостачання в зоні можливого розлітання іскор;

-організувати безперервне подавання вогнегасних речовин для забезпечення роботи необхідної кількості стволів на місці пожежі. Визначити водовіддачу водогону, запас води в пожежних водоймах, розташування найближчих річок і водосховищ;

-використовувати воду зі змочувачем для підвищення ефективності гасіння;

-ужити заходів щодо доставки до місця пожежі необхідної кількості потужних водяних стволів, пожежних рукавів,

Дати під запис.

піноутворювача, змочувачів та засобів теплозахисту особового складу; -організувати евакуацію підйомно-транспортних механізмів із зони пожежі, за потреби використовувати їх для створення протипожежних розривів і розбирання штабелів лісоматеріалів.	Дати під запис.
---	-----------------

4. Закріплення вивченого матеріалу

– 2 хв.:

Питання для закріплення:

- 1) Гасіння лісових пожеж;
- 2) Гасіння на складах лісоматеріалів.

5. Підведення підсумків

– 3 хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповісти на запитання.